

**MIGRACE DO
JIHOVÝCHODNÍ
EVROPY**

Organizační záležitosti

Povinná literatura

Příprava na hodinu

Závěrečný test/esej na vybrané téma

Konceptualizace emigrace

- ⊙ Definice pojmů – Brouček 1991 (ČL)
- ⊙ 1. podle motivu (důvodu, okolností)
- ⊙ 2. směru (geografický aspekt)
- ⊙ a/náboženská
- ⊙ b/ sociálně ekonomická
- ⊙ c/ politická

- ⦿ Proč budeme řešit hlavně emigraci?
- ⦿ Intenzita emigrace - 10 procent ob.
- ⦿ vztah národního státu a jeho vystěhovalců
- ⦿ koexistence v jinonárodním prostředí,

Proč tak vysoká intenzita?

- ⦿ – 1. geografická poloha - vnitrozemí – neúčastnili jsme se kolonizací nových světů, zámořské expanze
- ⦿ 2. po Bílé hoře – upevnění nevolnického systému (sociální útisk), rekatolizace – dvojí útisk

Postoj rakouského státu?

- Politika merkantilismu
- Populacionalismus
- Vystěhovalecké dekrety – zákazy – již v druhé polovině 18. stol. – M. Terezie, Josef II. (1784 – vystěhovalecký patent)
- Podpora VNITŘNÍ migrace - Oproti zámořské migraci

- Četba: Kutnar, František: Počátky...

důvody

- ⦿ Populační „exploze“ 18.a19. stol.
- ⦿ Hlavně z neprůmyslových oblastí – nedostatek půdy, tříštění majetku (ale neodcházel ti nejchudší)
- ⦿ Snaha zlepšit stávající stav
- ⦿ Agitace najmutých agentů
- ⦿ DOPISY EMIGRANTŮ - IDEALIZACE

Kolonizační a populační politika

- Podpora kolonizace pohraničí
- Uhry, JV – málo osídlené oblasti – zde úrodná černozem, několikanásobně levnější
- 1862 – dokonce pokus o kolonizaci Poamuří – Amur nedaleko čínských hranic

Všespolečenský postoj

- Oslabení národního „organismu“ – postoj v intencích primordialismu (národ je přirozená, odvěká kategorie (biologický determinismus...))
- Odchází lidé „šikovní, energičtí“ – (rozuměj ti, co by národnímu hnutí mohli při emancipačním úsilí pomoci)
- UKÁZKA: J.K.Tyl: Lesní panna aneb cesta do Ameriky

Utváření vazeb

- ⦿ Navázání styků/kontaktů
- ⦿ Spolková činnost – organizační jednotky, komunikační síť
- ⦿ Psychologicko-sociální hledisko – snaha utvářet v novém prostředí podobné sociální struktury jako v zemi původu
- ⦿ (projev hlavně v náboženské dimenzi)

Krajanská péče

- ⦿ Vztah země původu u zahraniční emigrace
- ⦿ 1906 – zahraniční odbor se sekcí „**pro péči o české zahraničí**“
- ⦿ **Otázka, zda vůbec bylo možné krajany „zachránit“ (opět v intencích primordialismu)**

Reemigrace

- ⦿ aktivita krajaňské péče
- ⦿ První vlna – již 20. léta 20.st. – z polského Zelowa
- ⦿ 1945-48 – z Bulharska, Rumunska, Jugoslávie, Ukrajiny,
- ⦿ 90. léta – z Kazachstánu (Akt'jubinská oblast – Borodinovka) – řízená reemigrace – spolupráce etnologů
- ⦿ Z Rumunska – pracovní

Náboženská emigrace

- Od 16. století do pol. 19. století
- 1. vlna - Důsledky odboje českých stavů - 1547
- 2. vlna – pobělohorští exulanti
- 3. vlna – po roce 1742 – J. Liberda
- Status – vyšší – měšťané, šlechta – jen oni legálně mohli odejít
- Období barokní zbožnosti-rekatolizace
- x PIETISMUS – „religiozita srdce“

Mikuláš Ludvík hrabě ze Zinzendo

- Mikuláš Ludvík hrabě ze Zinzendorfu (1700 – 1760) byl německý náboženský a sociální reformátor, zakladatel a první biskup Obnovené Jednoty bratrské.
- Zinzendorf byl od přírody bystré a čilé mysli a s nadšením neustále něco plánoval a tvořil. Byl horlivým hledačem pravdy a nedovedl pochopit lidi, kteří měli neměnné názory. Byl též výjimečným talentem pro diskuze o náboženských otázkách, zvláště s těmi kteří měli odlišný názor. Jeho projekty byly často nepochopeny, v roce 1736 byl vypovězen ze Saska, ale v roce 1749 vláda toto rozhodnutí odvolala a požádala jej, aby založil více takových osad, jako byl Ochranov (německy Herrnhut).

Toleranční patent – náboženská rovnoprávnost?

Josef II. – reformy – osvícenství,
romantismus

1780 - Toleranční patent

Náboženská „tolerance“

Povolání uherských kazatelů – větší úspěch
reformované/helvétské vyznání – hlavně
na východní a jižní Moravě, východních
čechách

i tak pomalá disciplinace – tzv. sektářství,
blouznilství

Viz foto

Interpretace v diskurzu náboženské
motivace emigrace přetrvává –
diskuze

Protestantský patent - 1861

Doba toleranční – 1781-1861 – vydán
protestantský patent – konec období
nerovnoprávnosti

- četba: Zdeněk R. Nešpor (2006) –
Náboženství na prahu nové doby.

Sociálně ekonomická emigrace

- Záležitost pozdější – od 20.let 19. století – 1938
- Motivy – materiální, hospodářské, sociální – zlepšení dosavadního stavu
- Směry – Rakouské země, SZ – Sasko,
- Jihovýchodní Evropa
- Zámoří – USA – 50. léta 19. stol
- Touha po dobrodružství – idealizace, „novověké Eldorádo“, Texas

- ⦿ Eva Eckertová – „Kameny na prérii“
- ⦿ Hroby a náhrobky – symbolické propojení se zemí původu,
- ⦿ Perspektiva přístupu — community studies

Politická emigrace

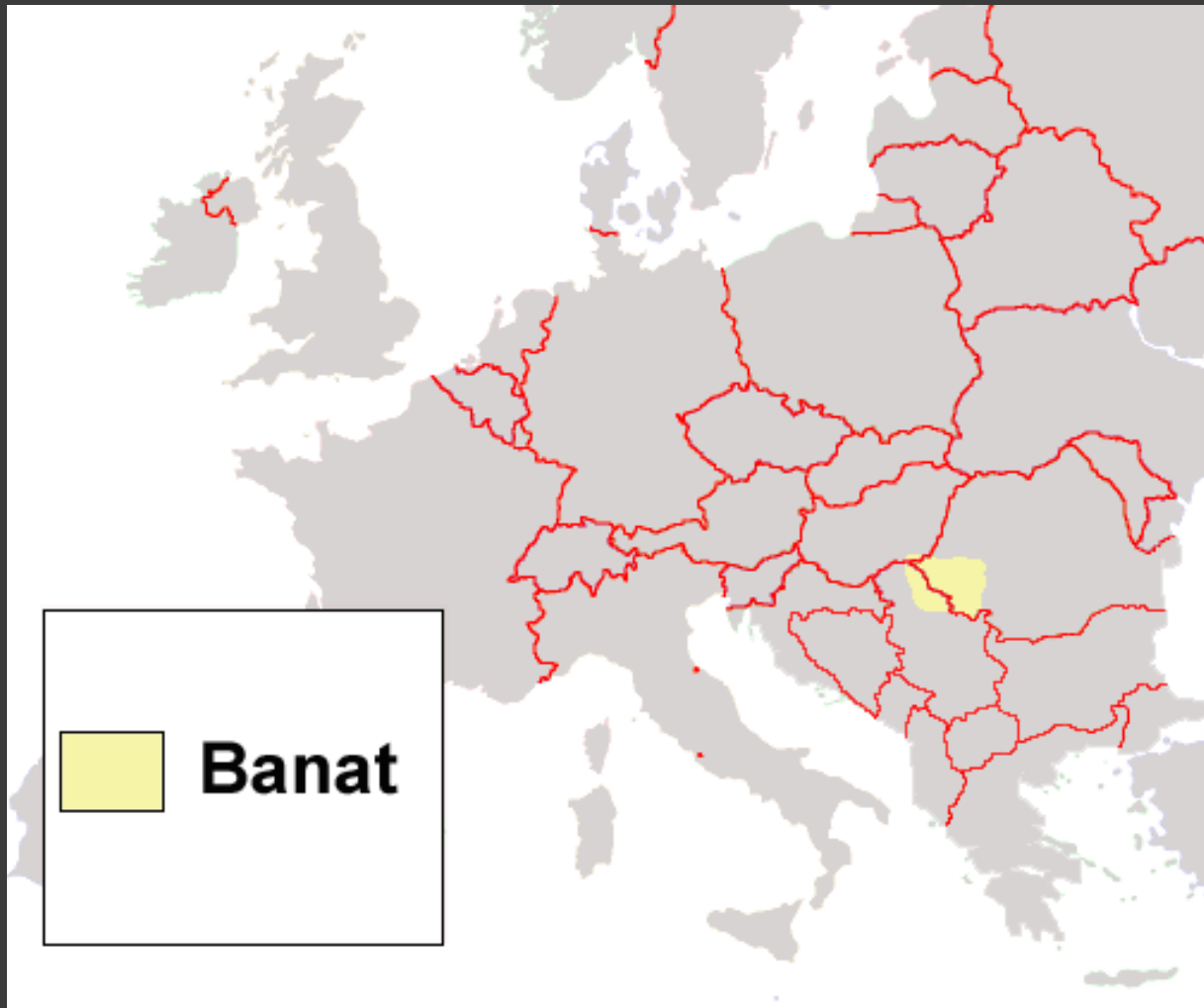
(s výjimkou porevolučního roku 1848) až
záležitost 20. století

Po roce 1938 – Mnichov, osudové „8“
1948, 1968

Emigrace do prostoru JV Evropy

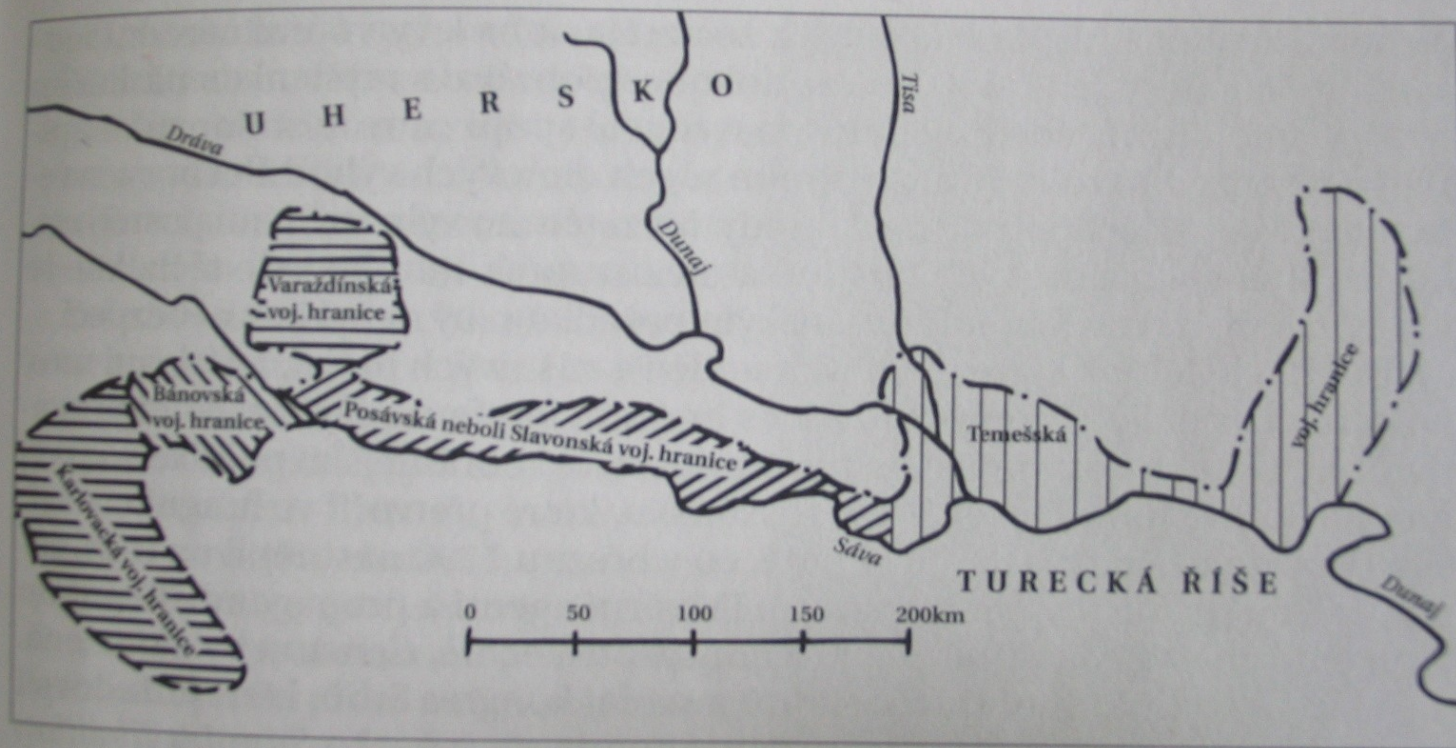
- Nelze vyloučit všechny tři důvody...
- Náboženské - příklad sektářů – nucená transmigrace
- 1. Zprávy – 60. LÉTA 18. století
- Karla von Czoernig (1855)
- „v roce 1780 byli nepohodlní deisté vystěhováni na panství Tarnovo...“
- Dnešní okolí Aradu, Temešváru - Rumunsko

Geografická specifikace

Kolonizace Banátské vojenské hranice

- ⦿ Součást Vojenské hranice/Militärgrenze/Vojna granica
- ⦿ 1. Karlovacká – SZ Chorvatska
- ⦿ 2. Bánovská
- ⦿ 3. Varaždínská
- ⦿ 4. Posávská neboli Slavonská
- ⦿ 5. Temešská – Banátská vojenská hranice

Vojenská hranice na konci 18. století

Geografické vymezení

- Na severu řeka Mureš
- Západ – Tisa
- Jih – Dunaj
- Východ – Karpaty v dnešním Rumunsku

Banátská vojenská hranice

- Základní funkce – „nárazníkové“ pásmo Habsburského mocnářství před osmanským nebezpečím.
- Reakce na osmanské válečné úspěchy (Budín 1541, Vídeň 1683)

- 1717 – mír v Požarevaci – Banát připadl Habsburkům
- Po osmanském ústupu po podepsaném Požeravském míru debata nad budoucím vývojem území – „země nikoho“
- Claudius F. Mercy iniciuje příchod kolonistů. „otec Banátu“
- Zde nutno hledat kořeny multikulturního milieu

Proměna Banátu v 18. stol.

- ◉ Území bylo důsledkem mnohaletých válek vylidněno
- ◉ Husté lesy, bažiny
- ◉ Změna od r. 1720 – guvernérem oblasti se stal hrabě Claudius Mercy (1666-1734) – regenerace, obnova...
- ◉ Přichází první kolonisté – něm.řemeslníci, rolníci, obchodníci
- ◉ Až do roku 1751 byl Banát pod vojenskou správou – Marie Terezie udělila správu civilní.

Příchod prvních kolonistů

- ⊙ Důvody: ekonomické – zisk pozemku, materiál na stavbu domu, nářadí, zvířectvo, oproštění od vojenské služby, byli osvobozeni od povinnosti robotovat.
- ⊙ Hraničáři – povinnost stálé pohotovosti.
- ⊙ Vznik Banátské vojenské hranice – 1764 – 1773 – 10.000km², 180.000 obyvatel
z popudu Marie Terezie – vznikají pravidelné hraniční obvody podél Dunaje.

Hlavní rys – neustálá migrace má za následek multietnický charakter regionu patrný i v současnosti.

Národnostní složení

- 50.000 Srbů
 - 21.000 Rumunů
 - 7.500 Němců
 - 2000 Maďarů, Chorvatů,
 - 1500 Slováků
-
- (údaje k roku 1820)

Zakládání českých osad v rumunském Banátu (1823-28)

- 6 osad
- Svatá Helena, Gerník, Rovensko, Bígr, Eibentál, Šumica
- Elisabethfeld – Sv. Alžběta-Lizabeta – po 25 letech zanikla
- 2 kolonizační vlny
- 1. nabídka dřevopodnikatele Magyarlyho
- 2. příchod na výzvu vojenské správy

Motivace

- ⦿ Kompenzace za vojenskou službu
- ⦿ Osvobození od roboty
- ⦿ Půda k orbě i pastvě
- ⦿ Pozemek na stavbu domu
- ⦿ Materiál na stavbu domu
- ⦿ Tříleté osvobození od daní

Svatá Helena a Svata Alžběta

- ⦿ Motivace – výhody – daňová svoboda, jiný sociální status, vojenská služba, erární zboží, stavební materiál
- ⦿ Specifický vývoj
- ⦿ Jiné okolnosti vzniku
- ⦿ Konfesně nehomogenní
- ⦿ Denominace – nejprve evangelíci (nekatolíci) a katolíci – později – denominační tříštění
- ⦿ Endogamie – vydělování – my vs. oni

- ⦿ Prameny – kronika katolického učitele Schlögl, zprávy z návštěv misijních farářů
- ⦿ Konfesní školy
- ⦿ Výuka českého jazyka, náboženství-soběstační
- ⦿ Uzavřenost – horská poloha

- ⦿ Misie – probuzenecké hnutí...pietismus
- ⦿ Meziválečná migrace do zámoří – Amerika, Kanada, Argentina – krize – nedostatek půdy
- ⦿ Současnost – pracovní emigrace do Čech – od poloviny 90. let – gumárny Mitas, bývalá JZD – hlavně západní Čechy

Krajanská péče

- ⦿ Krajanská péče a vliv na udržení identity
- ⦿ Učitelé – nositelé modernizace
- ⦿ Faráři/biblisté – morální autority
- ⦿ Výuka jazyka

Současnost

- ⊙ Tradice vs. Modernizace
- ⊙ transnacionalismus
- ⊙ hyperrealita
- ⊙ Turistika – hledání autenticity
- ⊙ O konstrukci kolektivní identity

Vábnička na příště

- ① 1. transnacionalismus,
- ② 2. konstrukce identit
- ③ 3. hyperrealita
- ④ 4. hledání autenticity